

Komentaras

2013 08 23

Pigios darbo jėgos epocha baigėsi, teks ieškoti kitų verslo efektyvumo šaltinių

Lietuvos Statistikos departamento duomenimis, antrąjį šių metų ketvirtį vidutinis metinis bruto darbo užmokestis Lietuvoje sudarė 2253 litus. Per ketvirtį šis rodiklis išaugo 0,9 proc., o palyginti su atitinkamu laikotarpiu prieš metus vidutinis bruto atlyginimas šalyje padidėjo 4,6 proc. Sparčiau už šalies vidurkį per metus algos augo privačiame sektoriuje. Realusis darbo užmokestis (atmetus kainų komponentės įtaką) palyginti su pirmuoju šių metų ketvirčiu ūgtelėjo 0,3 proc. ir 3 proc. per metus.

Spartėjantis darbo užmokesčio didėjimo tempas įrodo, kad verslo plėtros epocha žemų darbo kaštų sąskaita baigėsi. Išgyvenusios 2009 m. ekonomikos nuosmukį verslo įmonės, stebėdamos dviženklį nedarbo lygį, neįsijautė jokio spaudimo kelti darbo užmokestį ir naudojos šiuo konkurenciniu pranašumu keletą metų iš eilės. Tai padėjo šalies verslui atsigaivinti ir suformuoti tam tikrą finansinį buferį – vidutinis įmonių pelningumas Lietuvoje pastaruosius porą metų viršijo 4 proc., o grynojo pelno rodiklis augo dviženkliais tempais.

Tuo tarpu realus vidutinis darbo užmokestis, dėl ekonominės krizės susitraukęs daugiau nei 7 proc. vien per 2009 metus, 2010-2012 m. smuko toliau ir tik pernai metų viduryje fiksavo dugną. Tačiau, akivaizdu, kad toliau šalies verslas ant šio „žirgo“ joti nebegali, jo nešerdamas. Išryškėjo struktūrinio nedarbo problema: vis daugiau įmonių susiduria su tinkamos kvalifikacijos darbuotojų trūkumu net ir esant dviženkliai nedarbo lygiui. Atlyginimus kelti skatina ir neslūgstantys emigracijos ir „protų“ nutekėjimo procesai. Siekdamas išlaikyti savo darbuotojus įmonės yra priverstos pradėti juos motyvuoti finansiškai ir kelti atlyginimus.

Ši žinia yra gera ne tik namų ūkių ekonomikoje, bet ir makroekonominio aspektu. Tvari spartesnio darbo užmokesčio augimo tendencija turėtų įlieti optimizmo vartotojų lūkesčiams ir tiesiogiai paveikti vidaus paklausos vektorių. Aktyvesnis namų ūkių vartojimas duotų rimtą impulsą į vidaus rinką orientuotoms veikloms tiek per mažmeninės prekybos apyvartų augimą, tiek per didesnę aktyvumą nekilnojamojo turto rinkoje, tiek per laisvalaikio ir sporto pramogų paklausos didėjimą. Tokia paspartis iš ūkio vidaus būtų pačiu metu, nes pagrindinėms Lietuvos rinkoms susiduriant su sunkumais, į išorę orientuotas Lietuvos ekonomikos variklis – eksportas – po truputį praranda pagreitį.

Kalbant apie verslo efektyvumo perspektyvas, natūralu, kad, augant darbo užmokesčiui, pigios darbo jėgos poveikis verslui turės būti kompensuotas kitais veiksniais. Tikėtina, kad tai bus paskata Lietuvos įmonėms pradėti investuoti į veiklos efektyvumo didinimą ir atnaujinti gamybinius pajėgumus. Deja, pastarųjų metų retrospektyvą, Lietuva pagal materialinių investicijų lygį (investicijų į gamybos priemones santykis su BVP), eilę metų velkasi Europos Sąjungos narių atsilikėlių gretose, tuo tarpu Latvija ir Estija pirmiau. Siekiant išlikti konkurencingais ir stengiantis užtikrinti subalansuotą bei tvarų ekonomikos vystymąsi, teks atrasti balansą tarp ekonomiškai pagrįsto darbo užmokesčio augimo ir veiklos modernizavimo investuojant.

Indrė Genytė-Pikčienė

Vyresnioji analitikė

+370 620 78373

Ekonominių tyrimų padalinys